

**O‘RTA MAXSUS VA OLIY TA‘LIMDA GUMANITAR FANLARNI
RAQAMLASHTIRISHNING YOSHLARGA TA‘SIRI**

Nomozov Muxammadali Mordoyevich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti ,

Tarix yo‘nalishi 1 kurs magistratura talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitish va uni raqamlashtirishning yosh ta‘siri haqida yoritilgan hamda uning dolzarb ahamiyati ochilib berilgan. Yig‘ilib qolgan tizimli muammolarni hal etishning zamonaviy tahlil va usullari yoritilgan.*

***Kalit so‘zlar:** «Raqamli O‘zbekiston — 2030», Gumanitar, N.P. Goncharuk, Ye.M. Xromova, G.A. Kruchinina, raqamli gumanitar.*

***Annotation:** This article covers the young impact of teaching and digitizing the socio-humanities and reveals its urgent importance. Modern analysis and methods of solving accumulated systemic problems are covered.*

***Keywords:** "Digital Uzbekistan-2030", humanitarian,, N.P. Goncharuk, Ye.M. Khromova, G.A. Kruchinina, digital humanitarian.*

***Аннотация:** В этой статье рассматривается влияние преподавания и оцифровки социально-гуманитарных дисциплин на молодежь и раскрывается их актуальность. Рассматриваются современный анализ и методы решения накопившихся системных проблем.*

***Ключевые слова:** "Цифровой Узбекистан-2030", гуманитарный,, Н.П. Гончарук, Е.М. Хромова, Г.А. Кручинина, цифровой гуманитарный.*

***Asosiy qism:** Bugungi rivojlanib borayotgan, XXI asrda eng ko‘p e‘tibor berilayotgan sohalardan biri bu ta‘lim sohasi sanaladi. Bizga ma‘lumki, O‘zbekiston ulkan tabiiy zaxiralar, iqtisodiy va insoniy salohiyatga boy mamlakat. Ammo yaratganni o‘zi ato etgan yana bir bebaho boyligimiz borki, u ham bo‘lsa, xalqimizning beqiyos intellektual va ma‘naviy salohiyatidir. Ilm-fan*

namoyondalarining, ta'bir joiz bo'lsa, igna bilan quduq qaziydigan zahmatkash olimlarimizning mashaqqatli ilmiy izlanishlari mamlakatimiz uning bugungi va kelgusi ravnaqi uchun juda katta ahamiyatga ega.

Bu fidoiy insonlar uchun har tomonlama qulay sharoitlar yaratish maqsadida biz bor kuch va imkoniyatimizni safarbar etamiz. [1] O'zbekistonda ham ta'lim sohasiga katta e'tibor berilmoqda. Bu soha tubdan rivojlanib modernizatsiya qilinmoqda va turli sohalar raqamlashtirilmoqda.

Xususan Prezident farmoni asosida ishlab chiqilgan «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasi [2] ishlab chiqildi va hayot tatbiq qilinyapti. Ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari ishlab chiqildi bu sohada birinchilardan bo'lib quyidagi olimlar faoliyat yuritishgan. Bular: Y.M. Yegorova, A.A. Verbitskiy, N.V. Shamova, A.Y. Uvarov, N.P. Goncharuk, Y.M. Xromova, G.A. Kruchinina va boshqalar tomonidan o'rganilgan.

Ilmiy adabiyotlarda "raqamli texnologiyalar tushunchasi" kodlar va signallarni ma'lum ketma ketlikda va ma'lum chastotada yozib olish uchun kompyuterlar yod boshqa zamonaviy jihozlardan foydalanadigan texnologiyalar" deb talqin etiladi. [3] Xususan Gumanitar fanlarni raqamlashtirish ta'lim sohasida, xususan o'rta maxsus va oliy ta'limda sezilarli o'zgarishlarga olib keldi va yoshlarga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatdi: Resurslarga kirish: raqamlashtirish gumanitar manbalarga kirishni demokratlashtirdi.

Yoshlar endi keng raqamli kutubxonalar, onlayn kurslar va tadqiqot ma'lumotlar bazalaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lib, ularga jismoniy sinflarida yoki kutubxonalarida mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan mavzular va istiqbollarning keng doirasini o'rganishga imkon beradi. Ishtirok etish va interaktivlik: raqamli vositalar gumanitar fanlarni o'qitish va o'rganish usulini o'zgartirdi. Interfaol o'quv platformalari, multimedia resurslari va ta'lim dasturlari raqamli mahalliy yoshlar uchun o'rganishni yanada qiziqarli va qulay qiladi. Ushbu interaktivlik murakkab tushunchalarni tushunish va saqlashni kuchaytirishi mumkin. Hamkorlik va tarmoq: raqamli platformalar geografik

chegaralar bo‘ylab talabalar va o‘qituvchilar o‘rtasida hamkorlikni osonlashtiradi. Yoshlar dunyo bo‘ylab tengdoshlari va mutaxassisleri bilan ulanish mumkin, ulushi g‘oyalar, va loyihalar ustida hamkorlik, gumanitar uchun global nuqtai nazar va fanlararo yondashuvni rivojlantirish.

Shaxsiylashtirilgan ta’lim: raqamlashtirish talabalarning individual ehtiyojlari va afzalliklariga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan o‘quv tajribalarini ta’minlaydi. Adaptiv ta’lim algoritmlari o‘quvchilarning kuchli, zaif tomonlari va ta’lim uslublari asosida o‘qitish tezligi va mazmunini moslashtirishi, ularning ta’lim tajribasini optimallashtirishi mumkin.

Tanqidiy fikrlash va raqamli savodxonlik: raqamli gumanitar fanlar tanqidiy fikrlash qobiliyatlari va raqamli savodxonlikni rag‘batlantiradi. Yoshlar onlayn manbalarning ishonchliligini baholashni, raqamli ommaviy axborot vositalarini tahlil qilishni va murakkab axborot landshaftlarini, raqamli davrda muhim ko‘nikmalarni o‘rganishni o‘rganadilar.

Multimediya ifoda: raqamli vositalar yoshlarga video insholar, podkastlar, raqamli san’at va interaktiv hikoyalar kabi turli xil ommaviy axborot vositalari orqali o‘zlarini ijodiy ifoda etishlariga imkon beradi. Ushbu multimedia ifoda ijodkorlik, muloqot qobiliyatlari va raqamli ravonlikni rivojlantiradi.

Tadqiqot va ma’lumotlarni tahlil qilish: raqamlashtirish gumanitar fanlarda tadqiqot usullarini inqilob qildi, ma’lumotlarni yig‘ish, tahlil qilish va vizualizatsiya qilish uchun kuchli vositalarni taklif qildi. Yoshlar murakkab tadqiqotlar olib borishni, ma’lumotlarni sharhlashni va dalillarga asoslangan xulosalar chiqarishni o‘rganadilar, ularni akademiya, tadqiqot yoki boshqa sohalarda martaba uchun tayyorlaydilar.

Karyera imkoniyatlari: raqamli gumanitar fanlarni o‘rganish orqali olingan raqamli ko‘nikmalar yoshlar uchun turli xil martaba imkoniyatlarini ochadi, jumladan raqamli arxivlash, ma’lumotlarni tahlil qilish, kontent yaratish, foydalanuvchi tajribasini loyihalash va raqamli marketing. Ushbu ko‘nikmalar texnologiyaga asoslangan mehnat bozorida tobora qimmatlidir. Shu bilan birga, gumanitar fanlarni raqamlashtirish bilan bog‘liq potentsial muammolar va

tashvishlarni, masalan, raqamli bo‘linish, maxfiylik va axloqiy muammolar, ma’lumotlarning haddan tashqari yuklanishi va raqamli savodxonlik ta’limiga bo‘lgan ehtiyojni tan olish juda muhimdir. O‘qituvchilar potentsial kamchiliklarni bartaraf etishda raqamlashtirishning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun ushbu muammolarni o‘ylab harakat qilishlari kerak.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitishda avvalo o‘quv dasturlarini jiddiy tahlil qilishi kerak. Takroriy mavzulardan qochish, ularni shunga yaqin bo‘lgan mavzular mazmuniga singdirish kerak;

— davlatimiz tomonidan belgilab berilgan ustuvor vazifalarni har bir ijtimoiygumanitar fan o‘qituvchisi o‘z sohasidan kelib chiqqan holda, muayyan yo‘nalishini chuqurroq tahlil qilib, bu vazifalarni bajarish uchun bo‘lajak kadrlar nimalarga e’tibor qaratishi zarur ekanligini anglab yetishlari kerak; — ijtimoiy-gumanitar fanlarga oid yangi sifatli adabiyotlar yaratish soha mutaxassislari oldidagi muhim vazifadir;

— ta’lim tizimida ijtimoiy-gumanitarfanlarni o‘qitishning samarali texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy qilish;

— jamiyatda ijtimoiy-gumanitar sohada yig‘ilib qolgan muammolarni yechimini topish, ilg‘or ilmiy nazariyalarni ommalashtirish maqsadida tadqiqot va aql markazlari faoliyatini yo‘lga qo‘yish.[4] Shuningdek ijtimoiy fanlar yoshlar hayotida muhim o‘rin tutadigan fanlar sirasiga kiradi. U kelajak avlodni kreativ fikrlashga, faol bo‘lishga undaydi. Jamiyatda bo‘layotgan barcha o‘zgarishlarni keng idrok etishga imkon beradi va jamiyat hayotida faol ishtirok etishga undaydi. Ma’naviyatni yuksaltira borib yot g‘oyalar ta’siriga tushmaslik, ularga qarshi kurashuvchan bo‘lishga undaydi.

Ijtimoiy fanlar orqali siyosiy yetuklikka erishiladi. Tanqidiy fikrlash, xar qanday masalaga to‘g‘ri ijodiy yondashish normalari shakllanadi. Nutq rivojlanishiga ta’sir ko‘rsatadi va bu orqali yoshlarda ma’naviy- siyosiy yetuklik ortib boshqaruv qobiliyati shakllanadi. Ijtimoiy fanlar hayotda bo‘layotgan turfa jarayonlarni anglashga o‘rgatadi va kreativ fikrlash g‘oyalarini o‘rgatishda kuchli motivatsiya rolini o‘ynaydi. Shubhasiz ijtimoiy fanlar o‘sib kelayotgan

yosh avlod tarbiyasida juda kerakli fanlardir. Ijtimoiy fanlarni o'qitish davlat siyosati darajasidagi masala desak xato bo'lmaydi[5]

Foydalanilgan adabiyotlar

1. —Milliy tiklanishdan milliy yuksalish saril, Yoshlar nashriyot uyi Toshkent-2019, 118- bet.

2. Рақамли Ўзбекистон — 2030» стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони (ПФ-6079-сон 05.10.2020) <https://lex.uz/docs/5030957>.

3. Begimqulov.U.SH. "Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy nazariy asoslari" Monografiya Toshkent fan 2007 160 bet.

4. Muxabbat G'Anijanovna Azamova KELAJAK AVLOD TARBIYSIDA IJTIMOY-GUMANITAR FANLARNI O'QITISHNING DOLZARBLIGI // Academic research in educational sciences. 2022. №NUU Conference 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kelajak-avlod-tarbiysida-ijtimoiy-gumanitar-fanlarni-o-qitishning-dolzarbliqi> (дата обращения: 20.04.2024).

5. Saifnazarov I. Ijtimoiy-gumanitar fanlarni nega kuchaytirishimiz kerak?. Xalq so'zi. 29.10.2021 №231.